

Vårt Falun

**Karin och Carl
mot nya mål**

**MÖT FALUNS NYE
STADSARKITEKT**

**Snöröjningen
ska bli bättre**

Backhoppning mot nya höjder

Evenemang mars–juni

FALUN

Nu lyfter backhoppningen i Falun igen. Sid 4–5

Snöröjningen ska förbättras. Sid 6–7

Ny viltvårdsplan. Sid 12–13

Min vardag: Thomas Jågas. Sid 16

Karin och Carl mot nya mål. Sid 10–11

Enkeljympa med glädje. Sid 18–19

Eleverna från Centrumskolan i Växjö har tränat **längdskidåkning för första gången** tack vare ett kunskapsutbyte med Främby skolan. Centrumskolan har tidigare vunnit Retorikmatchen i SVT och fick genom tävlingen Skolutmaningen startplatser i Ungdomsvasan.

TEXT: PETER DAHLKVIST FOTO: FRÄMBYSKOLAN

Växjöeleverna uppskattade Lugnet och Falun och fick många tips av de nya kompisarna på Främby skolan, hur man skulle staka och diagonala. Tynell Activity, Längdskidcoachen Kalle Gräfnings och gymnasieelever från Hagströmska hjälpte så klart också till.

Främby fick besök från Växjö

■ **SKIDCHANSEN/** – Min syster Susanna Sperrle är lärare på Främby skolan i Falun, så när jag sa att vi vunnit Vasaloppets skolutmaning blev hon överlycklig. I Falun föds man mer eller mindre med vintersporten, i Småland har vi inte ens snö. Vi tävlade för fullt i Retorikmatchen och på deras skola nämndes sällan begreppet retorik. Där föddes idén om ett utbyte, säger Sara Lennqvist som är lärare på Centrumskolan i Växjö.

– Deras vinnande text i Skolutmaningen berörde oss som jobbar på Främby skolan och väckte tankar om samverkan "på riktigt". Vi kan bidra där våra elever får känna att de delar med sig av sina kunskaper och på samma gång vinner vi i mötet med alla de olika kulturer som Centrumskolan berikas av, säger Sanna Mattsson, rektor på Främby skolan.

Vi träffade hela gänget på Lugnet och Växjöeleverna skulle precis stå på ett par längdskidor för första gången. Det var snöväder och gick lite vingligt i början.

– Det är roligt men också jättekallt. Vi har nästan ingen snö i Växjö, säger Lavinia Mondoc.

Omar Omar, Suwayma Hashi, Bilal Alkhatib, Hindia Abdi och Mahmud Muse från Centrumskolan, tyckte det var kul att besöka Falun.

/Målsättning med samarbetet

Kunskapsutbyte mellan elever: Retorik, vintersport med mera.

Erfarenhetsutbyte mellan pedagoger: Centrumskolan har uppmärksammats för sitt arbete med flerspråkighet och svenska som andraspråk. Främby skolan för sin rastverksamhet.

Integration: Det finns en kulturell mångfald bland Centrumskolans elever och de har erfarenheter från många delar av världen. Främby skolan vill använda idrott och närmiljö för att arbeta med integration och erfarenhetsutbyte.

En bit bort står några tjejer från Främby och visar skidåkning för de nya kompisarna.

– Jag tycker de är jätteduktiga för att vara första gången, säger Nova Johansson.

Under några lyckade dagar i Falun fick Centrumskolans elever bland annat åka upp och se utsikten från hoppbacken och prova på olika vinteraktiviteter. De fick också visa och berätta hur det gick till när de vann Retorikmatchen. Nu vill så klart Främbyeleverna också besöka Växjö.

– Ja, vi hoppas att vi kan åka ner till Växjö längre fram och fortsätta vårt samarbete. I skolans uppdrag har vi med mångfald i vårt värdegrundsarbete, därför är "Skidchansen" som projekt en del i vår skolas strategi att hela tiden befinna oss i ett aktivt lärande, både elever, pedagoger och ledning, säger Sanna Mattsson.

Skidchansen är ett samarbete mellan:

Falu kommun, Växjö kommun, Skidspele, Tynell Activity, Längdskidcoachen Kalle Gräfnings, Hagströmska gymnasiet, Röda korset, Skol IF och med bidrag från Regeringens Delegation mot segregation. ■

Nu lyfter backhoppningen i Falun igen

Backhoppningen förde länge en tynande tillvaro i Falun. Men nu menar de inblandade att det känns hoppfullt igen. Holmens IF har fått igång **en aktiv ungdomsverksamhet** och i den mindre VM-backen – normalbacken kallad – har över 3 100 hopp gjorts den här säsongen.

– Har vi backar ska de naturligtvis användas också. I normalbacken har det varit bra fart sedan i slutet av oktober, säger Jan Halvardsson, ordförande i Holmens IF.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: ULF PALM

■ **BACKHOPPNING/** Det är en vanlig vinterkväll på Lugnet. Snön faller, temperaturen ligger kring nollstrecket och ihop med en irriterande snålbläst gör den fuktiga väderleken att kylan slår sig in i märg och ben. Men det är också en av många träningskvällar för Holmens IF, Faluns egen backhopparklubb.

– Efter tillkomsten av ungdomsbackarna har vi åter en verksamhet att tala om. I nuläget har vi ett 15-tal aktiva hoppare i klubben, allt från några nybörjare på 5–6 år till några som har passerat 30-strecket, säger Jan Halvardsson.

Bredvid ungdomsbackarna ligger en enkel barack där hopparna byter om. I en intilliggande container finns nödvändigt material för att kunna genomföra själva träningen. En backhoppare får räkna med spartansk tillvaro.

Innan träningen kan börja, måste backarna

Jan Halvardsson är mångårig ledare i Holmens IF.

göras rena från den nyfallna snön. Tränare och närvarande föräldrar greppar tag i snöskyfflar och sopar och skrider till verket.

– Kommunen fixar och pistar underbacken åt oss på bästa sätt, som ett sorts driftbidrag. Allting annat sköter vi själva, säger Jan Halvardsson.

Ungdomsbackarna invigdes 2016

Det var i februari 2016 som ungdomsbackarna invigdes. I nuläget finns tre ungdomsbackar att träna i: K5, K8 och K15.

– Nästa steg är att bygga en K35-backe och det bygget känns inte så långt bort. Bygglovet är klart och finansieringen arbetar klubben hårt med. Får vi till den backen, kommer fler klubbar att vilja förlägga sin träning hit, säger Jan Halvardsson.

Medan vi pratar pågår träningen för fullt. De flesta verkar gilla själva hoppandet,

I nuläget har Holmens IF ett 15-tal aktiva i klubben, däribland några nybörjare. Här är det Nami Björklund som får support av pappa Robert under träning i ungdomshoppbackarna på Lugnet.

men det muttras en hel del kring att behöva bära skidorna själv på axeln när det är dags att ta sig upp igen.

– När man har lärt sig att bära skidorna själv, då är man en riktig backhoppare, säger Jan Halvardsson och skrattar.

En av ungdomarna i träningsgruppen är Jans 12-åriga dotter Tora. Förutom backhoppning håller hon också på med ridning och handboll.

– Handbollen är nog roligast, men det är roligt att hoppa också.

Är du aldrig rädd när du hoppar?

– Kommer jag till en ny backe kan jag vara lite nervös, men inte här. Jag gillar Lugnets backar. Roligast med backhoppningen är att vinna, säger Tora.

Nu används VM-backen flitigt

Bredvid ungdomsbackarna ligger de stora

VM-backarna. Backar som inte användes över huvud taget första säsongen efter skid-VM 2015. Förra säsongen började det röra på sig igen och den här säsongen har över 3 100 hopp gjorts i normalbacken som varit öppen för träning sedan i slutet av oktober.

– Det känns väldigt bra att den satsning vi gjort med att spara snö och preparera hoppbackarna uppskattas av backhoppningsvärlden. Flera nationer har valt att förlägga sina försäsongsläger till Falun och vi tror att intäkterna från träningsläger kommer finansiera merkostnaden för att lägga snön i hoppbackarna, säger fritidschef Tomas Jons.

Förvaltningen kom med idén

Bakgrunden till att hoppbackarna åter är igång är idén om att spara snö på Lugnet, som personal på kommunens kultur- och

"Vi har under flera år arbetat metodiskt för att öka nyttjandet av våra snöanläggningar"

– Tomas Jons

fritidsförvaltning kom med för cirka två år sedan. Säsongen 2016/17 blev en lyckad testsäsong med skidåkning på tidig snö i Falun.

Det medförde att Falu kommun tillsammans med Holmens IF och Svenska skidspelelvalde att aktivera normalbacken 2017/2018.

– Vi har under flera år arbetat metodiskt för att öka nyttjandet av våra snöanläggningar. Vi har förbättrat skötseln, producerat mer snö, sparat snö över sommaren. Detta har lett till att vi nu använder våra snöanläggningar på Lugnet fem månader per år istället för tidigare två-tre månader, säger Tomas Jons och fortsätter:

– Att Falu kommun nu sparar snö och skapar förutsättningar för tidig skidåkning och backhoppning, har gjort att skidspelel nu kan utvecklas och arbeta med nya evenemang såsom Nordic Ski Convention och Nordic Snow Premiere. Det skapar utökade möjligheter för arrangören att bygga en bättre ekonomi. ■

Skanska Asfalt och Betong AB är kommunens upphandlade entreprenör, som har många lokala underentreprenörer. Gatorna i centrum, gång- och cykelvägar ska bli snöröjda vid fyra centimeters snödjup och bostadsgator vid sju centimeters snödjup.

Niklas Karlsson som är chef på trafik- och markavdelningen, har den här vintern fått väldigt många synpunkter och klagomål om snöröjning och halkbekämpning. Niklas tycker det är viktigt att ha en bra dialog med Faluborna så att det går att stämma av med entreprenören.

Den här gången fick vi **en rejäl vinter i Falu kommun** med både stora snömängder, tö och kallgrader. Många Falubor har hört av sig med synpunkter och klagomål på vinterväghållningen i Falu tätort. Politiker och tjänstemän är eniga om att en översyn måste göras.

TEXT: PETER DAHLKVIST FOTO: ULF PALM

Snöröjningen ska förbättras

■ **VÄGHÅLLNING/** – Vi tar det här på största allvar och snöröjning och halkbekämpning har tyvärr inte fungerat bra den här vintern. Faluborna har med all rätt hört av sig med synpunkter och klagomål. Vi tittar nu på många olika alternativ för att det ska bli bättre till nästa säsong, säger Margaretha Åslund, chef miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

De hundratals synpunkter och klagomål som kommit in till Falu kommun berör främst igenplogade trottoarer, trafikfarliga snöhögar, djupa spår och halka.

– Vi har haft ett växlande väder med snö, tö och halka och alla är på något sätt berörda. Det är viktigt för oss att vi har en bra dialog med medborgarna. Vi prioriterar just nu uppföljning av synpunkter och stämmer av med entreprenören, säger Nicklas Karlsson, avdelningschef trafik- och mark.

Falu kommun gör också insatser för att få bort den spårighet som bildats på flera gator.

Politisk samsyn

På miljö- och samhällsbyggnadsnämndens möte den 24 januari lyftes frågan om vinterväghållning, och politikerna var eniga om att en förbättring måste till:

– Det har varit en ovanligt svår vinter men det borde ha varit bättre snöröjning än det nu är. Tjänstemännen på förvaltningen för nu en dialog med entreprenören. Dels följer man upp om vi har fått det vi beställt och dels hur vi kan förbättra våra beställningar. Det finns också en del i övrigt att önska när det gäller entreprenörens sätt att sköta sitt uppdrag, säger Kenneth Wählberg (S) ordförande i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

– Det är ett delat ansvar mellan beställare och entreprenör att detta ska fungera på ett optimalt sätt, vilket det fortfarande inte gör trots att det nu är andra året med gällande avtal. FAP, M och L vill ha en fortsatt dialog om att vi bör ha startkriterier på snöröjning med 2 och 4 cm i stället för dagens 4 och 7, säger Anders Runström (FAP) 2:e vice ordförande i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Hur tycker ni i nämnden, är budgeten satt för lågt när det blir en vinter med mycket snö?

– Huruvida budgeten är för lågt satt eller ej återstår att se. Viktigt är att vi får en bra snöröjning och halkbekämpning som motsvarar de krav vi ställt i upphandlingen och behöver vi skjuta till mer resurser så får vi ta en diskussion

Falu kommuns entreprenör sköter vinterväghållningen på bland annat gatorna, parkeringarna och gång- och cykelvägar i Falu tätort. Trafikverket ansvarar för de större vägarna.

/Kort fakta om snöröjning i Falun

Falu kommun har ett avtal med Skanska Asphalt och Betong AB som sköter snöröjning och sandning på entreprenad. Avtalet sträcker sig till 31 juli 2018, med möjlighet till förlängning i 2 år.

Gatorna där kollektivtrafiken kör och gatorna i centrum, gång- och cykelvägar blir snöröjda vid fyra centimeter snödjup. Vid halka ska det åtgärdas inom fyra timmar.

Bostadsgator blir snöröjda vid sju cm snödjup. Vid halka ska Skanska Asphalt och Betong åtgärda detta inom 24 timmar.

Delat ansvar

Trafikverket ansvarar för det regionala vägnätet samt genomfartsgatorna i de mindre tätorterna i kommunen. I kommunens ytterområden är det vägföreningar som sköter väghållningen.

Att gångbanorna utanför tomten skottas och sandas är ditt ansvar som fastighetsägare (gäller inom detaljplanlagt område). I den lokala ordningsstadgan kan du läsa mer om vilket ansvar du har som fastighetsägare.

Tänk på din sophämtare, brevbärare och ditt tidningsbud. Skotta bort snön och sanda gärna runt postlådan och sopkärlet. Var också uppmärksam på att den snö som du skottar på tomten inte får läggas ut på gatan eller på plogvallen.

Kontakt

Vill du lämna synpunkter eller ge förslag på förbättringar, hör av dig Falu kommuns kontaktcenter. Telefon 023-830 00, e-post: kontaktcenter@falun.se via Facebook eller på falun.se

om vad vi i så fall ska ta bort istället, säger Kenneth Wählberg.

– Det är inte budgetens storlek som ska avgöra om vi ska ha framkomliga bilvägar, cykelstråk eller gångvägar. Det är helt och hållet ett synsätt på kvalitet som ska styra, framför Anders Runström.

Skanska Asphalt och Betong är kommunens upphandlade entreprenör:

– Vi anser att vi sköter vårt uppdrag i enlighet med kontraktet och har en bra dialog med representanter på Falu kommun gällande kvalitet, tider med mera. Sett till vad politikerna säger så handlar detta förmodligen om snöbortforslingen på trånga gator, i korsningar och så vidare. Detta är ett tilläggsarbete som beställs av Falu kommun när och där dom anser det vara lämpligt att transportera bort snön, säger David Haddad, Skanskas produktionschef för drift och underhåll i Dalarna.

Snöbortforsling

Och det har varit trångt om utrymmet på flera gator och områden i centrala Falun av all upplogad snö. Falu kommun beställde därför under februari en extra snöbortforsling. Snön kördes till snötippen i Främby.

– Vi har problem med stora mängder med snö på flera platser i vår stadsmiljö. Men en sådan här insats kräver stora resurser i form av lastmaskiner och lastbilar. Därför gäller det också att prioritera rätt, ta bort snön där det verkligen behövs, säger Nicklas Karlsson.

Ingår det inte i avtalet att ta bort snöhögarna?

– Jo, uppdraget ingår i avtalet men ska ske i samråd med oss innan åtgärd och det regleras per timme, säger Nicklas Karlsson. ■

SVENSKA SKIDSPELN 2018:

Invigning på torget – världsstjärnor på Lugnet

Världscupfinalen i längd är tillbaka i Falun och Svenska skidspelet. Publiken kan också vara säker på att få se spännande uppgörelser mellan nyblivna OS-medaljörer på Lugnet.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: ANDERS HANSSON

■ **SKIDSPELN/** – Med världscupfinaler, förstklassigt startfält och ett förhoppningsvis skönt vårvinterväder räknar vi med en folkfest på Lugnet, säger skidspelets generalen Jimmy Birkin.

Det var några år sedan som Falun och Svenska skidspelet senast hade äran att arrangera världscupfinalerna i längd.

Något som också betyder att skidspelet i världscupprogrammet är tillbaka med tävlingar i mitten på mars, när vårvärmen brukar komma och göra tillvaron på Lugnet extra gemytlig.

– Vi märkte tidigt av ett stort intresse för årets tävlingar. Med 50 dagar kvar hade vi sålt fler biljetter än vad vi hade gjort fem dagar före fjolårets tävlingar. Vi vet också att biljettförsäljningen brukar ta riktig fart sista veckan och att vi säljer många biljetter direkt på plats, säger Jimmy Birkin.

Invigningen tillbaka på Stora torget

Skidspelet bjuder också på flera nyheter i år. Exempelvis är backhoppning tillbaka på programmet. En deltävling i FIS-cup, andracupen under världscupen, arrangeras i VM-backarna. Invigningen av skidspeletsveckan kommer att hållas på Stora torget, det är den andra stora nyheten.

– Att centrum åter är en del av skidspelet känns bra, säger Jimmy Birkin. Världscupfinalen i längd lockar åkare från 22 nationer. Totalt uppskattas över 400 aktiva och ledare att finnas på plats i Falun. ■

Svenska skidspelets invigning är tillbaka på Stora torget, där även Buboloppet för barn kommer att hållas på en ihopskottad bana. Bubo och Niclas Johansson, evenemangsansvarig, ser fram emot en lyckad skidspeletsvecka i mitten på mars.

/Svenska skidspelet 2018

TISDAG 13 MARS:

Svenska skidförbundet arrangerar "Alla på snö". Faluns skolor bjuds in till att åka skidor på Stora torget på eftermiddagen. På kvällen får allmänheten chansen att åka skidor på torget.

Sprint (F) H+D.

16.00–18.30:
After ski.

LÖRDAG 17 MARS:

09.00:
Lugnet öppnar.

10.00: Publikunderhållning startar.

11.30:

Längd Start, masstart (C) D, 10 km.

12.00: Backe FIS-Cup dam och herr.

14.30:

Längd Start, masstart (C) H, 15 km.

16.00–18.30:

After ski.

TORSDAG 15 MARS:

18.00:

Företagsstafetten.

SÖNDAG 18 MARS:

09.00:

Lugnet öppnar.

10.00: Publikunderhållning startar.

11.30:

Längd Start, jaktstart (F) D, 10 km.

12.00: Backe FIS-Cup dam och herr.

14.15:

Längd Start, jaktstart (F) H, 15 km.

FREDAG 16 MARS:

09.00:

Lugnet öppnar.

09.15: Publikunderhållning startar.

09.45: Start Prolog Sprint (F) H+D.

11.30:

Öppningsceremoni.

12.15: Start Final

LAX PÅ MENYN I KOCKDUELLENFINALEN

Det blev Strängnäs som vann riksfinalen i Kockduellen, men Faluns lag gjorde en riktigt bra tävling.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: HELENA HANSSON

■ **KOCKDUELLEN/** Bjursåseleverna Wiktor Andreasson, Alexander Johannesson och Ludde Klintasp hade först inte tänkt ställa upp i Kockduellens dalafinal i Falun.

– Vi googlade fram ett bra recept, men det var nog ingen av oss som trodde att vi skulle vinna, sa Wiktor Andreasson då.

Men vann gjorde de och nyligen gick finalen i Stockholm.

Vid dalafinalen var det kyckling som skulle tillagas, men i riksfinalen i Stockholm var det lax som stod på menyn. Men för eleverna från Falun var det jobbigaste under dagen inte själva matlagningen.

– Det var jobbigt att det var så mycket folk och tittade, och tv-kameror som sände, säger Wiktor Andreasson.

Matlagningen gick däremot bra för killarna och gav mersmak.

– Det var kul att laga mat, säger Alexander Johannesson. När finalen var klar slog hemlängtan till. Att vara kvar i Stockholm var inget alternativ.

– Vi åker hem nu så fort vi kan, säger Ludde Klintasp.

Längtar ni hem?

– Jaa!

Framgångskoncept

Kockduellen började i Falun förra läsåret då kommunens högstadieelever fick delta i tävlingen. I höstas drog tävlingen igång igen för andra gången. Den här gången har alla högstadieskolor i Falun, förutom Engelska skolan, deltagit i tävlingen, och i riksfinalen i Stockholm deltar tio kommuner; Falun, Örebro, Strängnäs, Stockholm, Uppsala, Göteborg, Katrineholm, Hallsberg och Leksand. Närmare 2000 elever har deltagit i tävlingen.

Riksfinalen har branschorganisationen Visita ansvaret för och flera kändiskockar återfanns i juryn. Första priset i riksfinalen är 10 000 kronor som går till vinnande klass. ■

/Kockduellen

Tävlingen arrangeras inom ramen för hemkunskapen i högstadiet. 2–3 elever bildar ett lag. De får en korg med råvaror som de ska skapa en måltid av på 50 minuter. Resultatet bedöms av en jury med erfarna kockar från några av restaurangerna bakom initiativet samt lärare. Tävlingen genomförs i tre steg: En skoltävling (där eleverna tävlar mot varandra),

en stadsfinal (med de bästa eleverna från respektive skola) och därefter en riksfinal i Stockholm.

Förutom att väcka intresset för matlagning som jobb i själva tävlingen, får eleverna också information om vilka möjligheter som finns inom kockyrket, hur arbetsmarknaden ser ut och vilka karriärvägar som finns.

Albin gillar att hjälpa

I juni ifjol tog Albin Andreasson studenten efter tre år på naturvetenskapsprogrammet. Redan samma månad började han som vikarie inom Falu kommuns hemtjänst.

– Jag ska läsa vidare på högskola senare, men innan jag bestämt mig för vad jag ska söka kommer jag att fortsätta inom hemtjänsten. Här trivs jag bra. Jobbet är omväxlande och intressant, säger Albin.

TEXT OCH FOTO: KERSTIN LUNDIN

■ **ARBETE/** Albin beskriver sig själv som flexibel och stresstålig. På fritiden tränar han både fotboll och innebandy. Det är tydligt att han är en uppskattad kollega i hemtjänstgruppen Herrhagen-Bojsen.

– Vi gillar Albin! Han är lugn och trygg och gör ett jättebra jobb, säger enhetschefen Linda Ols.

Hon betonar att bra vikarier är guld värda:

– Ordinarie personal gör ett fantastiskt jobb, så att hoppa in och ersätta någon är inte helt enkelt. Därför är vi måna om att få in vikarier som har de egenskaper som krävs, inte minst nu inför sommaren.

Fikar ibland

Innan Albin började jobba i hemtjänsten hade han hört en del rykten om hur det skulle vara.

– Till exempel att det är jättestressigt och att man får torka bajs hela dagarna. Men jag hade också hört rykten om att man sitter och fikar med äldre, går promenader och har det allmänt trevligt.

Efter över ett halvår i yrket vet Albin att varken det ena eller det andra stämmer in.

– Visst kan det bli stressigt någon gång ibland, men inte ofta. Och de flesta sköter sin nedre hygien själva.

Att handla hem mat efter inköpslistor är ett vanligt uppdrag för Albin Andreasson och hans hemtjänstkollegor.

Tyvärr stämmer inte ryktet om att man fikar hela tiden, men man kan definitivt ha det trevligt på jobbet ändå, säger han och ler stort.

Direkt respons

Albin berättar att han lär sig mycket i jobbet, både av de äldre och av kollegorna.

– Här får man också en bra mix av självständigt arbete och lagarbete. Jag har mycket ansvar, men det är samtidigt

fritt och det är skönt att få vara ute mycket när man cyklar mellan besöken.

Det Albin gillar allra minst är att dammsuga, men det behöver han som tur är inte göra så ofta. Vad han gillar desto mer är att hjälpa andra människor.

– Jag är med och påverkar deras vardag, förhoppningsvis till det bättre, och jag får alltid direkt respons. Den tacksamhet som många visar gör mig glad och det ger mig energi och motivation att fortsätta. ■

Vi söker världens viktigaste vikarier. Är du en av dem?

Tycker du om att hjälpa andra?
Vill du göra verklig skillnad?
Är du lyhörd, ödmjuk och vänlig?

VÅRDBITRÄDE/ UNDERSKÖTERSKA

Varje person du träffar är unik, alla med sin historia och sina behov. De flesta är äldre. Du blir ett viktigt stöd och får hjälpa till med allt från duschning och kaffekokning till promenader och matinköp.

OMSORGSASSISTENT/ BOENDESTÖDJARE

I den här rollen möter du personer som har någon form av funktionsvariation, till exempel autism eller Downs syndrom. Du kan vara knuten till en grupp-bostad eller stödja personer med eget boende. Oavsett vilket gör din insats stor skillnad.

Saknar du utbildning och erfarenhet? Sök ändå. Har du rätt personliga egenskaper kan du testa yrket i upp till 250 dagar.

Läs mer och ansök på
falun.se/ledigajobb

I Carl Larssons ateljé finns mycket att vila ögonen på. Vintertid planerar Caroline Edman och Chia Jonsson sommarens aktiviteter.

Karin och Carl mot nya mål

Det finns **inget ont som inte har något gott** med sig sägs det ibland. Men för ett år sedan så hade Chia Jonsson, Carl Larssongårdens chef, lite svårt att förhålla sig till det uttrycket. Men nu ligger verksamheten i startgroparna för ännu en säsong.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ULF PALM

■ **KULTUR/** Inför förra året visste inte Chia Jonsson om de skulle kunna öppna Carl Larssongården för besökare över huvud taget, än mindre visste hon om de skulle klara av sommarens utställning.

– Vi råkade ut för förskingring på 3,6 miljoner kronor. Det var en konsult som skötte ekonomibiten. I ett sådant läge kan man antingen gräva ner sig eller gå vidare, säger Chia Jonsson.

De valde det senare. Det blev några sömlösa veckor. Carl Larssongården ägs och drivs av en släktförening bestående av 260 personer.

– Vi tog banklån så vi kunde starta verksamheten på nytt, och med lite stöd från Postkod-

lotteriets kulturstiftelse så kunde vi genomföra sommarens utställning: Karin Konsten Kamraterna, som vi hade planerat.

Och besökarna kom även 2017. Fler än året innan till och med.

– Folk skänkte pengar, det öppnades ett swishkonto för oss, det var en speciell situation.

Carl och Karin Larsson engagerar över hela världen. Och när nyheten om förskingringen spreds öppnades även en del oväntade dörrar. En japansk kvinna startade en insamling bland sina bekanta och kom sedan till Sverige och Sundborn och lämnade över pengarna.

– Det känns helt fantastiskt och det märks att det inte bara är en intern

släktförening utan att Carl och Karin Larsson är viktiga över hela världen.

Öppnat oväntade dörrar

Förskingringen har förstås varit väldigt jobbig för Carl Larssongården, men för 2018 och framåt ser det ljus ut. En del oväntade positiva saker har även hänt, som troligen inte inträffat om förskingringen inte ägt rum. För de kontakter som skapades när släktföreningen hade det som jobbigast, de kontakterna har gett verksamheten oväntade samarbeten.

– Först ska vi strax åka till Japan och berätta om Carl Larssongården. De har samlat in pengar till vår resa. Vi ska föreläsa på ett universitet, på ambassaden och på en skola, berättar Chia Jonsson.

I år är det 150 år sedan som man började med affärsverksamhet mellan Sverige och Japan, och i Japan kommer det här att uppmärksammas.

– De trycker stort på det. Eventuellt blir det även en Carl Larssonutställning i höst i Japan om Karin och Designhemmet. De är ju lite stolta också över att Karin och Carl hämtade inspiration från just Japan och lyfter det gärna.

Chia Jonsson, Carl Larssongårdens chef

"Eventuellt blir det även en Carl Larssonutställning i höst i Japan om Karin och Designhemmet."

Att det här rummet känns igen är inte så konstigt. Det pryder Carl Larssons väl kända verk från hans hem.

Levande konstnärshem

Förra säsongen, 2017, var en succé med strax över 30 000 besökare i huset, och då är inte de besökare som endast väljer att vistas i trädgården inräknade. Och så har det sett ut de senaste åren. Nu pågår planering inför det kommande årets arbete, utställning och man har även börjat planera för nästa år.

– Det är fantastiskt att få jobba i ett konstnärshem som är så levande just därför att det inte är ett dött museum utan ett levande hem fortfarande med familjemedlemmar som använder huset, säger Caroline Edman som är ansvarig för den publika verksamheten på gården.

Carl Larsson dog 1919. Nästa år är det alltså 100 år sedan han gick bort och det vill man uppmärksamma. Även Karins

"Förra veckan när det snöade som mest stod det plötsligt en australiensare här ute."

konstnärskap är uppmärksammat.

– Det är roligt att få lyfta fram henne också. Hon är mer modig och modern i sitt sätt att tänka. Det ser man framför allt i hennes textilier och färgval. Hon och Carl hade verkligen ett fint samarbete, säger Caroline Edman.

Mycket att göra på vintern

Carl Larssongården håller stängt endast fyra dagar per år, det är julafton, juldagen, nyårs-afton och nyårsdagen. Annars är det öppet varje dag med visningar i huset.

– Det är roligt att det kommer folk från hela världen, och även nu mitt i vintern. Förra veckan när det snöade som mest stod det plötsligt en australiensare här ute och ville gå på visning i huset, berättar Caroline.

Många besökare berörs verkligen när de kommer till Sundborn. Carl Larssons reproduktioner finns över stora delar av världen. I USA var det många som utvandrade dit i början av förra seklet som tog just sådana bilder med sig, och barn och barnbarn har under åren förknippat bilderna med berättelserna om Sverige.

– Amerikaner kan bli väldigt berörda när de kommer hit. De har haft bilderna med sig genom hela livet och när de kommer hit kliver de helt enkelt in i tavlorna. Det blir ofta väldigt känslösamt. ■

/Carl Larssongården

Utflyktsmål, inredning och historia

Vad: Carl och Karin Larssons hem.

Hur: Visningsverksamhet året runt.

Fasta visningstider vintertid 11.00 på vardagar och 13.00 på helger. Drop-in och grupper är såklart också välkomna.

Familjen: 5 barnbarn runtom i Sverige

Ägare: Gården ägs och drivs av en släktförening bestående av 260 medlemmar.

Det är i den nedlagda tvättstugan som toaletterna och samlingslokalen kommer att byggas.

Offentliga toaletter och samlingslokal på gång

Sundborn lockar årligen många turister, och det har sedan länge varit efterlängtat med offentliga toaletter på platsen. Nu blir det av.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ULF PALM

■ **BYGGNATION/** Vare sig för midsommarfirande besökare eller andra turister har det funnits några offentliga toaletter att tillgå i Sundborn.

– Det är ett gammalt problem och det är verkligen efterlängtat att det nu blir av. Diskussionen har pågått i säkert 20 år men det har aldrig funnits några pengar, säger Lars Sundbom, ordförande i Sundbornsbyns badhusförening UPA.

I byggnaden kunde man förr bada bastu och tvätta. Det är i den nedlagda tvättstugan som toaletter och en samlingslokal nu kommer att byggas. Investeringen är på totalt cirka 1,5 miljoner kronor, där den största delen kommer från EU-medel, Falu kommun står för 25 procent av kostnaden och resterande är privata medel och föreningar i Sundborn, bland annat Carl Larssongården.

Enligt plan ska ombyggnationen stå färdig i början av oktober i år. ■

MISSA INTE KULTURSTRÅKET

■ **KULTUR/** Förra sommaren invigdes *Kulturstråk Sundborn*, som är ett cirka 4 kilometer långt informationsfyllt vandringsspår mitt i Sundborns by. Utefter stråket finns ett 20-tal skyltar med Carl Larsson-motiv, utplacerade där konstnären målade en del av sina kända tavlor. Informationstavlor finns vid västra brofästet i byn samt på badhuset invid dansbanan på turistparkeringen i Sundborn. Det finns även informationsbroschyrer att få på flera näringsställen i byn samt på Carl Larsson-gården. ■

Antalet **viltolyckor har ökat radikalt** i Dalarna och så även i Falu kommun. Kommunen har också fått kritik för att det dragit ut på tiden med en viltvårdsplan för de egna markerna, som till största delen är i och runt Falu tätort. Men nu håller en plan på att tas fram som ska upp till beslut efter sommaren.

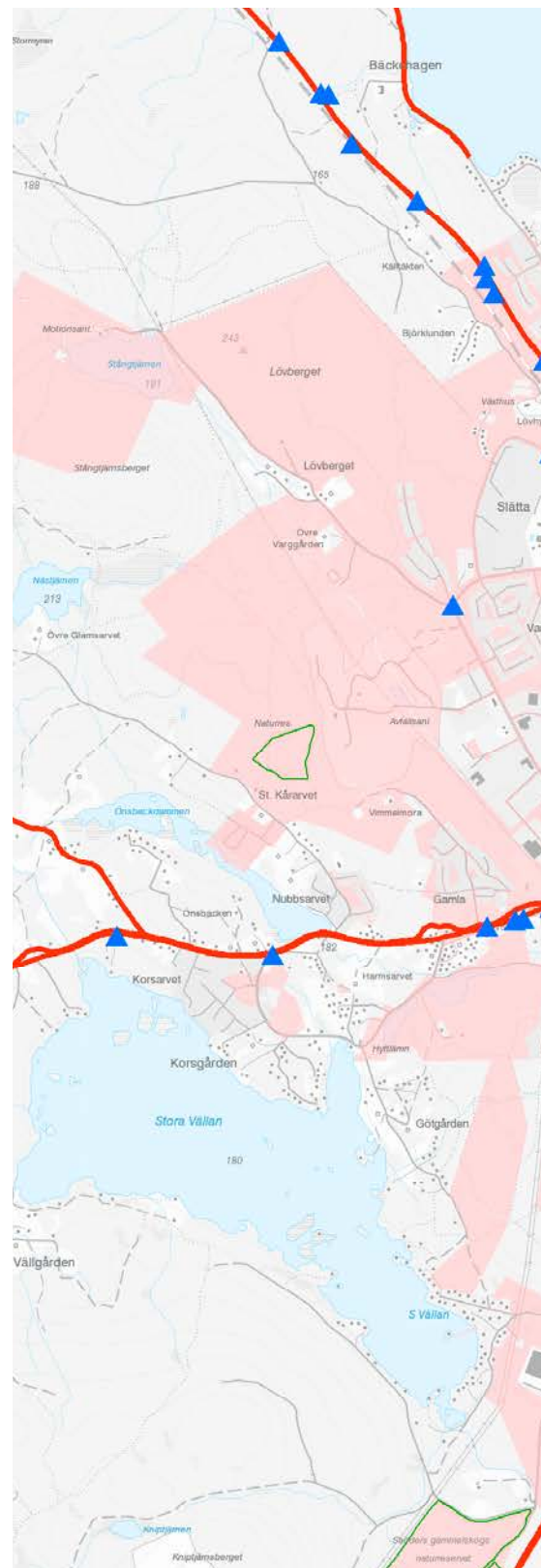
TEXT: PETER DAHLKVIST FOTO: PETER DAHLKVIST & ULF PALM

Viltvårdsplan ska öppna för dialog

OCH MINSKA ANTALET VILTOLYCKOR

I Falu tätort inträffar de flesta viltolyckorna på de stora genomfartsvägarna som Trafikverket äger. E16, Lugnetleden och Hanröleden är vägvagnsnitt där mycket vilt passerar över.

Blå trianglar visar rapporterade viltolyckor i Falu tätort. Röda områden visar Falu kommuns mark. Cirka 10–20 procent

■ **OLYCKOR/** – Vi beklagar att det dragit ut på tiden och hoppas att viltvårdsplanen nu blir klar och beslutad. Planen ska beskriva en helhet och det kommer bli tydligare hur kommunen ska jobba med viltvård på kommunens mark, säger Clas Murmester, markförvaltare på Falu kommun.

Att Falu kommun fortfarande saknar en viltvårdsplan är något som också stött på kritik.

– Ett ordentligt arbete görs, men det här är inte enbart en fråga om jakt ska bedrivas på kommunens mark eller inte. Frågan är betydligt bredare så, säger Kenneth Wählberg (S), ordförande i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

De senaste åren har viltolyckorna i Dalarna ökat kraftigt enligt Nationella viltolycksrådet.

Från 2486 rapporterade viltolyckor år 2016, som ökat till 2804 olyckor år 2017. För det geografiska området Falu kommun var siffran 332 viltolyckor år 2016 och 441 olyckor 2017. I Falu tätort sker cirka 10-20 procent av viltolyckorna i kommunen enligt Nationella viltolycksrådet (se karta), varav en del på kommunala vägar och marker. Nästan alla viltolyckor inträffar i kollision mellan rädjur och personbil.

I förslaget till viltvårdsplan som tagits fram av Skogssällskapet tillsammans med Falu kommun och kommunjägarerna, betonas vikten av samverkan, information och förbyggande åtgärder. För att förebygga viltolyckor så kan det handla om att tillsammans med Trafikverket,

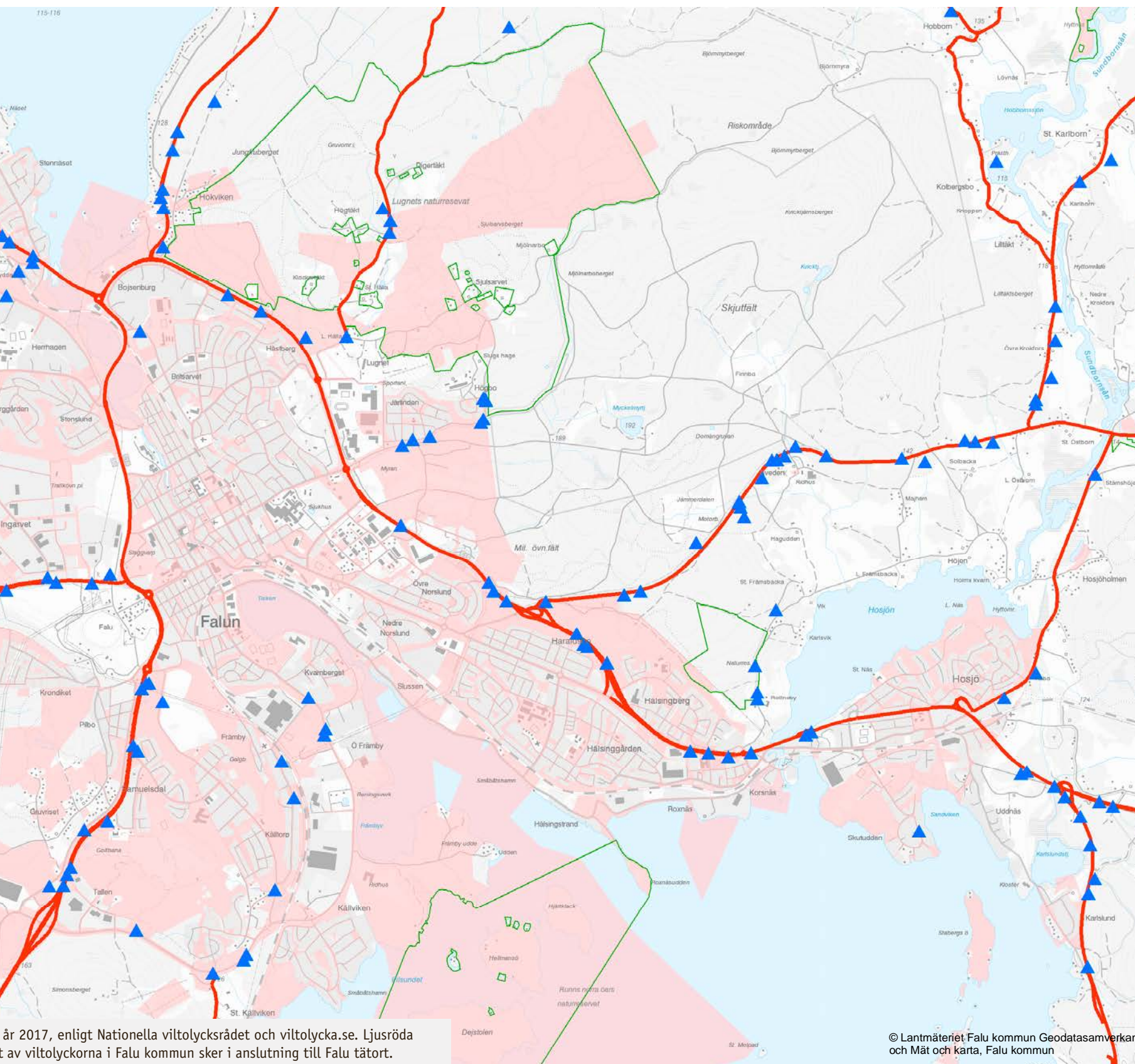
"Jakt kan lösa problemen tillfälligt men är bara en del i att minska viltolyckorna."

väghållare och markägare se över om det behövs mer viltstängsel, mer belysning och att viltet inte utfodras på platser som kräver att det måste ta sig över vägar.

– Det här är ett arbete som redan är påbörjat där vi skapar dialog med berörda och ser bland annat över befintliga jaktarronden. Det är mest vid de stora vägarna genom Falun, som Trafikverket äger, som viltolyckorna sker, därför är det prioriterat att vi har ett bra samarbete med dem för att minska olyckorna, säger Clas Murmester.

Bostadsnära och planlagd mark

Falu kommun äger en liten del av marken i det geografiska området Falu kommun, cirka 42

År 2017, enligt Nationella viltolycksrådet och viltolycka.se. Ljusröda prickar visar på viltolyckorna i Falu kommun sker i anslutning till Falu tätort.

© Lantmäteriet Falu kommun Geodatasamverkan och Mät och karta, Falu kommun

/Om du hittar skadat eller sjukt vilt

- Har det hänt en trafikolycka eller på annat sätt är en akut situation där djuret mår dåligt, **ring SOS alarm telefon 112.**
- Är det en händelse som **ej är akut**, i detaljplanlagt område och som rör ett skadat vilt, under kontorstid ring kommunen telefon 023- 830 00. Efter kontorstid ring Polisen telefon 114 14. Polisen tar kontakt med kommunens skyddsjägare.
- Vet du vem som är markägare eller sköter skyddsjakten på platsen kan du ta kontakt med dem, gäller utanför detaljplanlagt område.

kvadratkilometer eller 2 procent. Marken finns främst i och runt Falu tätort och den största delen är bostadsnära och planlagt. Sedan finns naturreservat, områden där byggnationer pågår och marker där det redan finns jaktarrenden. Det har funnits synpunkter på att Falu kommun borde minska den tätortsnära rådjursstammen genom avskjutning, och på det sättet få färre viltolyckor.

– Jakt kan lösa problemen tillfälligt men är bara en del i att minska viltolyckorna. Vi måste titta på alla värden och se vad som är hållbart på lång sikt. Sedan vet vi att jakt är ett stort intresse och att det går att bedriva i tätortsnära marker, men det finns också

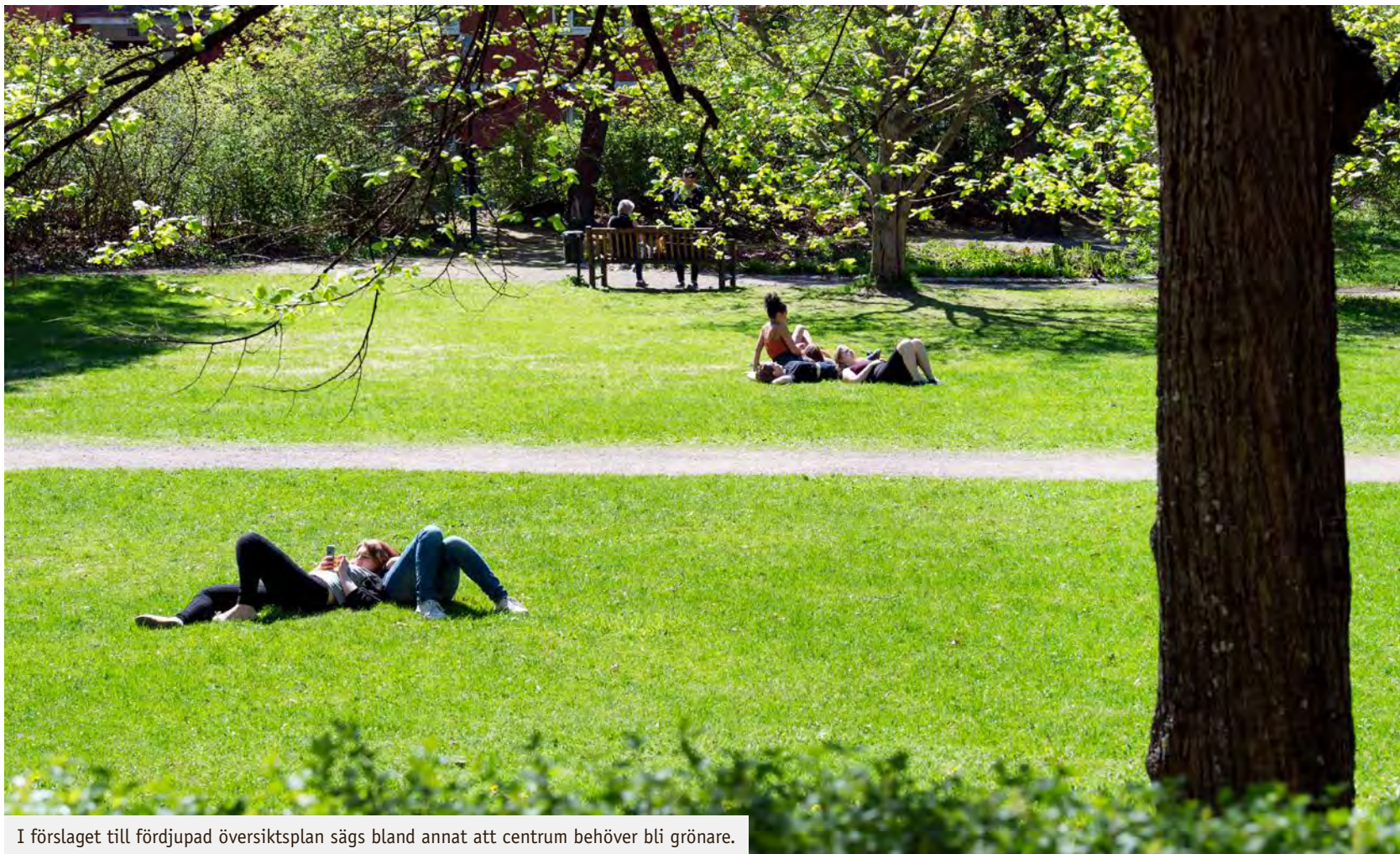
Clas Murrmaster, markförvaltare på Falu kommun har varit med och tagit fram förslaget till ny viltvårdsplan, tillsammans med bland annat Skogssällskapet och Faluns kommunjägare.

många som inte vill ha jakt i närheten av sina bostäder, säger Clas Murrmaster.

Kommunjägare

Idag bedrivs ändå en del jakt på kommunens mark. Vissa delar är utarrenderade till privatpersoner, jaktlag och viltvårdsområden. Falu kommun har också egna kommunjägare som har stor kunskap om kommunens mark och som hjälper till att till exempel ta bort fåglar som kan sprida sjukdomar på badstränder eller vid eftersök om något vilt djur blivit skadat.

– De har jobbat åt Falu kommun i säkert 10–15 år och har värdefull kunskap om viltet och hur det rör sig olika årstider, avslutar Clas Murrmaster. ■

I förslaget till fördjupad översiktsplan sägs bland annat att centrum behöver bli grönare.

TYCK TILL OM UTVECKLINGEN AV FALU TÄTORT OCH OMRÅDET KRING VARPAN

”Visionen är en stad som är hållbar och som håller samman”

Bygg trevligare, förtäta stads-kärnan, blanda bostäder, olika upplåtelseformer och arbetsplatser, ta tillvara grönska, vatten och världsarvet. Det här är en del av innehållet i förslaget till ”Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan”.

TEXT: KERSTIN LUNDIN FOTO: ULF PALM

■ **ÖVERSIKTSPLAN/** En fördjupad översiktsplan visar hur olika markområden och vattenområden ska användas på lång sikt. Var vill vi till exempel att bostäder, arbetsplatser, parker och gator ska finnas i framtiden?

Ifjol var planen ute på så kallat samråd och många kommuninvånare var med och tyckte till.

– Nu är förslaget bearbetat och vi vill återigen ha in synpunkter på det innan slutversionen går till kommunfullmäktige för beslut, säger projektledaren

Per Grundström, Falu kommun.

Falun växer och om tio år beräknas antalet invånare i tätorten ha ökat med cirka 2 700 personer.

– Visionen är en stad som är hållbar och som håller samman. Ett Falun där alla känner sig välkomna, där det är bra att leva, studera, arbeta och driva företag, säger Per Grundström.

En del i förslaget handlar om ett grönare Falun.

– Om Falun ska bli mindre känsligt för klimatförändringar behöver centrum bli grönare och det bör finnas våtmarker som kan ta hand om dagvattnet, säger Thomas Jågas, kommunbiolog.

En annan viktig hållbarhetsaspekt är transporter. I planen föreslås att Falun ska vara en gång- och cykelvänlig stad, bland annat genom att anlägga tre huvudcykelstråk genom tätorten och att länka ihop befintliga cykelvägar. ■

”Om Falun ska bli mindre känsligt för klimatförändringar behöver centrum bli grönare”

– Thomas Jågas

/Tyck till

Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan – tyck till!

Lämna dina synpunkter senast 16 mars. Läs mer på falun.se/falunväxer eller vänd dig till Falu kommuns kontaktcenter, telefon 023-830 00.

På gång: ”Fördjupad översiktsplan för delar av landsbygden”

Förslaget finns på falun.se under samrådstiden som väntas bli 12 april–1 juli. Vi bjuder in till samrådsmöten på flera orter under våren. Mer information kommer på falun.se

Här är Faluns nye stadsarkitekt

Pål Anders Stensson. Det är namnet på Faluns nye stadsarkitekt. En man med över 30 år inom yrket, som även hunnit med att ha samma roll i både Karlskoga, Åre och närmast Avesta-Fagersta-Norberg.

– Det känns intressant att få komma till Falun. Det är en gammal och lagom stor stad med en blandning av historiska delar och mer moderna, säger han.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: KARI ÖSTNING

■ **YRKEN/** Det var i början på januari som han började sin nya tjänst som stadsarkitekt. Men bo i Falun kommer han inte att göra den närmaste tiden, istället är det Örebro som är bostadsorten.

– Men jag ser inga problem med det. Jag arbetspendlar med tåg till Falun och hinner göra en hel del arbete på tåget. Däremot har jag sett behovet av att skaffa mig en övernattningslägenhet, så det kommer jag att göra, säger Pål Anders Stensson.

Han påpekar att han heter Pål, och att det inte är något gårdsnamn som han för vidare. Något som annars är brukligt i Dalarna att göra.

Med 30 år i yrket har han hunnit med att göra många saker. Han har varit stadsarkitekt i både Karlskoga, Åre och senast i Avesta-Fagersta-Norberg.

– Men jag har också haft andra kommunala uppdrag, drivit egen firma och ritat en hel del hus runt om i Bergslagen, arbetat åt Riksantikvarieämbetet med nationella byggnads- och planeringsfrågor, jobbat åt Unesco med världsarvsfrågor och åt FN i före detta Jugoslavien, Georgien, Libyen där

Pål Anders Stensson är Faluns nye stadsarkitekt. Han vill bland annat att de kulturhistoriska miljöerna framhålls mer. På bilden står han vid en av de Faluns äldsta byggnader, Rådhuset.

jag hanterade återuppbyggnad av bland annat skolor, sjukhus, bostäder, moskéer och kyrkor, säger Pål Anders Stensson.

Men nu har yrkeslivet fört honom till Dalarna och Falun. Det är här han ska sätta sina avtryck framöver.

– Jag har alltid tyckt om Dalarna. Det är så mycket som är genuint här. Falun känns som en lagom stor stad att verka i, där de historiska vinglagen gör sig påmindra tillsammans med det moderna.

■ **Vad gör egentligen en stadsarkitekt?**

– Det handlar i huvudsak om att ta ansvar för utformning och bebyggelse i stadsmiljö och på landsbygden. Något som kan ske på olika sätt, exempelvis genom att delta i externa projekt. Jag kan också driva egna projekt för att få

till en förändring av saker och ting. I Falun handlar mycket om att få ihop gatorna, ån och torg till en attraktiv helhetsmiljö att vistas i samt värna om den gamla kulturmiljön.

■ **Hur ser du på Faluns stadskärna?**

– Jag tycker den är fin och det märks på många sätt att duktiga arkitekter har verkat här. Mycket har gjorts för att utveckla stadskärnan, men det finns också saker kvar att göra.

■ **Vad vill du göra?**

– Förbättra och fräscha upp äldre byggnader är en sak. Att rensa upp lite i vissa miljöer är en annan sak jag tänker på. Det handlar om överskott av skyltar eller konstiga påbyggnader. Det vackra göms ofta undan.

– När det gäller nybyggnationer måste vi försäkra oss om att skönhet och kvalitet sätts före kvantitet. Husen ska stå här länge, långsiktig hållbarhet gäller. Miljötänkandet måste finnas med också om kommunen ska kunna uppfylla dagens högt ställda mål.

■ **Hur se du på Faluns bevarade trästadsdelar?**

– Faluns världsarv håller en hög nivå. Gruvan och den vackra trästaden bidrar i hög grad till detta. Det är viktigt att trästadens miljöer och gamla karaktär bibehålls även framöver. Självklart ska också trästaden användas på ett bättre sätt i marknadsföringen av Falun.

■ **Utvecklingen av landsbygden i kommunen. Hur ser du på den?**

– En del nya hus ligger väl synliga kan jag tycka, för mig känns det viktigt att respektera det gamla landskapet som finns. Men byggas nytt ska det göras även på landsbygden, särskilt i de mindre orterna, men med kvalitet och eftertanke om placering och utformning. Den pågående urbaniseringen riskerar att utarma landsbygden.

■ **På vilket sätt kommer det att märkas att du sätter avtryck i Falun?**

– Det är svårt att svara på så där rakt av, men som expert kommer jag att vara med och påverka en hel del. Nya byggnader ska visa det bästa från vår tid, det ska synas att Falun är offensivt. Jag vill inte ha det för rörigt, gaturummet ska vara stilrent och behagligt, de kulturhistoriska miljöerna kan framhållas mer. ■

/Min vardag: Thomas Jågas

■ VAKTMÄSTARE, BIBLIOTEKARIER, PEDAGOGER, POLITIKER, SJUKSKÖTERS KOR, INGENJÖRER, SOCIALSEKRETERARE, EKONOMER OCH MÅNGA FLER – I ORGANISATIONEN FALU KOMMUN ARBETAR NÄRA 5 000 PERSONER. I DEN HÄR SERIEN MÖTER DU NÅGRA AV DEM.

KOMMUNBIOLOG SOM GÄRNA SER NATUREN *genom kameran*

Till vardags arbetar Thomas Jågas som kommunbiolog i Falu kommun. Men han älskar också att vara ute **i skog och mark på fritiden** – ofta med kameran i högsta hugg. – Det var min morfar som fick mig att bli intresserad av naturen, då jag fick följa med honom och fiska. Sedan fick jag en kikare i present, som gjorde att jag själv sökte mig ut i skog och mark för att titta på främst fåglar. Mitt stora naturintresse styrde också mitt yrkesval, säger han.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: ANDERS NORIN & THOMAS JÅGAS

■ **MIN VARDAG/** Han är uppväxt i Orsa, men flyttade till Falun i mitten på 1990-talet efter slutförda studier till biolog i Uppsala. Sedan 1999 har han arbetat på kommunens miljöförvaltning, där han de senaste tio åren arbetat som kommunbiolog.

– Jag började arbeta som miljöinspektör och gjorde också lite annat på vägen, innan jag började arbeta som kommunbiolog. I dag har Falun två kommunbiologer. Jag jobbar mycket i planeringsprocesser som detaljplaner och översiktsplaner medan kollegan Pär Karlsson jobbar mer med praktiska naturvårdsprojekt, säger Thomas Jågas.

Inblandad i många saker

En kommunbiolog är inblandad i olika naturvårdsprojekt som kommunen ansvarar för. Men denne handlägger även inkommande ärenden som exempelvis rör ansökningar kring strandskyddsdispenser och bygglov, är med när nya detaljplaner tas fram, gör utredningar som rör ”gröna frågor”, inventerar naturområden och planerar reservatsbildningar.

– Vi jobbar också med många olika frågor som rör hållbarhet. Vi har ett nära samarbete med kommunens landskapsarkitekter och markförvaltare, för att utveckla naturvärden och upplevelsevärden för besökare av vår tätortsnära natur, säger Thomas Jågas.

Ett av de större projekten han är inblandad i just nu rör Myran. En stor del av det gamla övningsområdet ska bli ett stadsnära rekreationsområde med våtmarker, vattenspeglar, stigar och rastplatser.

– Det finns värdefulla naturmiljöer på Myran som vi vill vårda, men även öppna och visa upp för Faluborna. I övrigt tittar vi hela tiden på att bevara och utveckla nya naturområden, det arbetet avstannar aldrig, säger Thomas Jågas.

Den nya miljöbalken som kom i början på 2000-talet öppnade också upp möjligheten för

↑
Thomas Jågas arbetar som kommunbiolog på Falu kommun. Men han har också ett stort naturintresse som han gärna fångar med sin kamera.

kommunen att bilda egna naturreservat. Innan dess var det bara staten via länsstyrelserna som kunde fatta sådana beslut.

Sanders gammelskog, Isalanäset, Bjursås prästskog och Runns norra öar är välkända kommunala reservat, som har kommit till de senaste åren.

– Väckelberget i Enviken är i dag ett statligt naturreservat som vi vill utöka med en kommunal del, utredning pågår. Sedan ska vi också se över möjligheten att göra ett naturreservat av Runns östra öar, säger Thomas Jågas.

Men även på fritiden är det naturen som ligger honom varmt om hjärtat. Han trivs med att vara ute i skog och mark med sin kamera.

– Från början var fotograferandet ett komplement till mitt fågelskådande, men efter ett tag tog fotobiten överhanden. Att fotografera djur och landskap är roligt, men det är också viktigt att hitta den rätta känslan i bilden.

Har du tagit den perfekta bilden ännu?

– Nej, och det kommer jag nog aldrig att göra heller. Du är själv din störste kritiker och är därför aldrig riktigt nöjd.

I vilken miljö fotar du helst?

– I fjällvärlden. Den miljön ger en stora möjligheter. Det handlar dels om orörda marker, ett rikt djurliv, men också det speciella ljuset som finns i det fjällnära landskapet. ■

En sarv (renhane) med stor krona fångad i höstens färger.

En lavskrika med vingarna utfällda på en gammal stubbe i fjälltrakterna.

En kall vintermorgon i fjällen. Då kan det se ut så här.

– Det är kul att vara med, man får lära känna nya människor och jag har blivit piggare sen jag började här, säger Ronja Lindgren (med armarna i vädret).

Enkeljympa med dubbelt så

I ett års tid har enkeljympan funnits på Friskis & Svettis i Falun. Det är ett pass med **enkla rörelser och glad musik** för personer med funktionsvariation. Det började som ett projekt på prov, men blev så populärt att det i höstas blev permanent i schemat.

TEXT: JENNY ASP FOTO: MAGNUS STÅLBERG

■ **FRISKVÅRD/** En stund innan klockan slår tre på söndageftermiddagen börjar salen på Friskis & Svettis fyllas med deltagare. Förväntan ligger i luften, och motionärerna står i smågrupper och pratar när dagens ledare Sandra Gustafsson tar ordet.
– Välkomna hit allihopa! Nu kör vi igång den här enkeljympan!

Musiken pumpar igång, leenden sprids och alla börjar röra sig i takt. Det är ett trettiotal deltagare i olika åldrar som alla tränar utifrån sina förutsättningar. Ida Forsman och Patrik Haglund är två av motionärerna, som går varje söndag.
– Det är roligt med jympan. Jag får träffa kompisar och röra på mig, säger Ida.
– Jag har varit med från början, och det

Maria Olérs, rehabassistent och jympaledare

känns bra att vara här. Jag träffar många kompisar, både gamla och nya, säger Patrik Haglund.

Lyckat projekt gav goda effekter

Idén till enkeljympan uppstod hösten 2016 när Judith Lindenmo, enhetschef för LSS på kommunen, kontaktade Therese Holst, dåvarande verksamhetschef på Friskis. Det saknades fysiska aktiviteter för personer med funktionsvariation i Falun, och man ville öka innanförskapet för denna grupp.

Enkeljympan fanns sedan tidigare i andra städer. På Friskis i Falun sökte man medel för att starta ett projekt, och det beviljades. Två ledare fick gå utbildningen för enkeljympa, och sedan körde passet igång under våren.

– Den första gången kom det otroligt många. Vi hade aldrig trott att det skulle bli så

Även gosedjur kan behöva lite motion.

Det är full fart och mycket rörelseglädje på Friskis & Svettis enkeljympapass.

mycket glädje

populärt, berättar Maria Olérs som är rehabassistent på kommunen och även jympaledare på Friskis. Idag är hon en av värdarna för passet.

– När deltagarna kom hit första gången var de lite försiktiga. Men de växer varje gång och nu vågar de ta plats på ett helt annat sätt. Många berättar att de känner sig piggare, starkare och socialare, berättar Maria.

Veckans bästa pass

Passets popularitet och de goda effekterna har lett till att enkeljympan, sedan i höstas, nu är permanent i utbudet. Sandra Gustafsson började som värd, men har nu tagit över stafettpippen som en av två ledare.

– När de efterlyste värdar för enkeljympan anmälde jag mig direkt. Jag har jobbat inom LSS, och jag känner flera av deltagarna sedan tidigare. När jag skulle

“Man blir helt slut i skratt-musklerna”

– Värden Kerstin Mård

sluta där blev det perfekt att kunna träffas här på Friskis istället.

Kicki Hilleberg är en av värdarna som har varit med sedan starten. Hon vittnar också om den utveckling som har skett bland deltagarna under året som har gått.

– Det är helt magiskt, det är det absolut roligaste passet. Det är en sådan glädje, och det får man inte på något annat pass.

Passet innehåller kondition, styrka och flexibilitet, och under en timme rör sig deltagare, värdar, ledare och personliga assistenter tillsammans i salen. Ansiktena är glada, och kropparna sprittande av energi. Det märks att de inte är här första gången, utan att de känner till både rörelserna och varandra väl.

– Det är kul att vara med. Varje gång blir det lättare, och efteråt får man en skön kropp, säger Anna Sohlman. ■

ÖPPNA DITT HEM

Nu söker vi fler hyresvärdar i Falun. Har du ett rum eller stuga att hyra ut kan du enkelt annonsera om detta via Falu kommun.

■ **PROJEKT/** Det började som ett medborgarförslag från tre falubor och blev till ett integrationsprojekt under två års tid under namnet “Öppna ditt hem”. Falu kommun fick bidrag från Länsstyrelsen för projektet. 104 personer deltog i projektet och 49 hyresvärdar öppnade upp sina hem.

– Det har varit väldigt lyckat. Det blir en win-win-situation för samtliga parter på många vis, säger Mats Berglund, integrationschef på Falu kommun.

Nu utvidgar Falu kommun konceptet till att inte endast vara ett integrationsprojekt längre utan samtliga personer som letar bostad ska kunna ta del av detta.

– Det ingår från och med nu i ordinarie verksamhet och vi breddar det till att omfatta hela allmänheten. Skillnaden mot andra annonseringsplatser är att vi samlar informationen, det finns färdiga kontrakt och vi hjälper till med de bitarna. Vi gör det här för faluborna, säger Mats Berglund.

Låna ut ett rum eller annat boende och få extra tillskott i din kassa, eller sök boende. ■

Ny skola invigd

■ **SKOLA/** Den nya Bjursåskolan är nu klar och invigdes officiellt den 21 februari i år. Det var redan 2014 som kommunfullmäktige beslutade att Bjursåskolans högstadiedel skulle ersättas med en helt ny skolbyggnad.

Nya skolan, cirka 2 400 kvadratmeter stor, är byggd i mestadels trä, innehåller tre stycken plan, och är anpassad till modern pedagogik. Byggtjänst har varit totalentreprenör och budgeten ligger på 64 miljoner kronor. ■

Grycksbo Fiskeklubb har fått pengar ur stiftelsen för att utveckla barn- och ungdomsfiske.

VM-pengar lades i stiftelse för fritidens främjande

Efter skid-VM 2015 valde Falu kommun att placera en del av vinsten - 15 miljoner kronor - i en stiftelse till förmån för barn och ungas fritidsaktiviteter på landsbygden. Stiftelsen kan betala ut 3 miljoner kronor per år, det handlar alltså om en hel del pengar, och det finns därmed utrymme för många ansökningar.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: CALLE BREDBERG/SCANDINAV

■ **STIFTELSE/** Syftet med att placera vinsten i stiftelsen har varit att premiera och stimulera alla de fantastiska aktiviteter och möjligheter, som finns för barn och unga inom föreningslivet utanför Falu tätort.

Nu har stiftelsen varit igång i drygt ett år, och en hel del utbetalningar har gjorts, men det finns också utrymme för många fler ansökningar.

Bland annat har Grycksbo fiskeklubb fått

medel för att utveckla barn- och ungdomsfiske. För detta krävdes resurser till en ny brygga, utökad personalstyrka, marknadsföring och så klart fiskespön.

Medel har också gått till en teaterkurs, här fick barn öva på att spela teater och kursen avslutades med en finalföreställning. Dessutom har en ungdomsgård i Vika, som drivs av en förening, fått stöd för att utveckla verksamheten och satsa mer på det kreativa skapandet inom musik.

– Det som är viktigt att tänka på när en ansökan skrivs, är att det ska vara för något nytt, nyskapande eller utvecklande. Det får alltså inte vara något som man redan arbetar med. Dessutom är ju syftet att generera fler fritidsaktiviteter för just barn och unga. Något som också väger positivt är om barn och unga är engagerade redan i ansökan. En fråga som vi ställer oss vid handläggning är om det är en aktivitet som faktiskt efterfrågas av målgruppen, säger Hanne Stenback, kommunens landsbygdsutvecklare.

Har varit lite snårigt

Inledningsvis har det varit lite snårigt med vilka ansökningar som kan beviljas medel. Det finns nämligen en del andra kommunala stöd som ges och de tillsammans med stiftelsens medel ska premiera utveckling, men utan att stödja samma sak.

– Vi vet ju att det finns tusentals idéer och vi vill verkligen försöka stödja dem. Ju längre tid det går med stiftelsen desto klarare blir det hur medlen kan och ska fördelas. Vi hoppas på att få in fler ansökningar som stimulerar fritidsaktiviteter för barn och unga på landsbygden. Att stötta det stora engagemang som finns i hela kommunen är riktigt kul, säger Hanne Stenback. ■

Läs mer om stiftelsen på falun.se

"Vi vet ju att det finns tusentals idéer och vi vill verkligen försöka stödja dem."

– Hanne Stenback, landsbygdsutvecklare

Falun får nya digitala skyltar

Under mars månad är det meningen att Falu kommuns nya digitala skyltar ska komma på plats. Det primära syftet med skyltarna är att marknadsföra Falun som en attraktiv plats och stärka varumärket Falun såväl som plats och som kommun.

TEXT: TALAYEH SHABANIFARD FOTOMONTAGE: FALU KOMMUN

■ **INFORMATION/** De två nya digitala infartsskyltarna kommer att placeras vid E16-infarten från Borlänge samt vid E16-infarten från Gävlehället. Kommunen har även tre andra digitala informationsskyltar, som är placerade på Knutpunkten, Lugnetleden och Resecentrum. På skyltarna kommer både Falu kommun och andra att kunna annonsera.

Det ger en jättefin möjlighet att berätta om allt positivt som händer i kommunen.

Det finns även riktlinjer för vilken typ av information som ska finnas på skyltarna. Skyltarnas budskap kommer rikta sig till genomresande, besökare och invånare.

Det kommer att handla om samhällsinformation, utåtriktade budskap som positivt marknadsför Falun och större evenemang som kommer att äga rum i Falu kommun. När behov finns kan skyltarna användas för krisinformation, men de är inte en primär kanal för den typen av information. ■

Mer information om skyltarna, riktlinjer och bokningen hittar du på falun.se/digitalaskyltar

Bilden är ett montage. Placering och utförande kan avvika från den färdiga skylten.

Det finns hjälp att få, både för den som utövar och för den som utsätts för våld i en nära relation. På Enheten våld i nära relationer **kan man få hjälp** av erfarna rådgivare som är väl insatta i just den här problematiken.

TEXT: AGNETA BARLE FOTO: MAGNUS STÅLBERG

Våld i nära relationer

– INTE ETT PRIVAT PROBLEM

Rådgivarna Ing-Mari Jönsson och Maria Hols André i ett av samtalsrummen på enheten för våld i nära relationer. – Den som vill kan vara anonym här, säger Maria.

■ **HJÄLP/** Våld i hemmet är inte ett privat problem. Därför har kommunen ett ansvar att erbjuda hjälpinsatser till både våldsutövande och våldsutsatta kvinnor och män. På enheten våld i nära relationer arbetar fem rådgivare.

– Vi vill att fler ska veta att vi finns, säger Jessica Dahrén, enhetschef på socialförvaltningens vuxensektion. Både män och kvinnor är välkomna hit, oavsett problematik. All kontakt sker under sekretess, vi för inga journaler, besöken är gratis och den som vill vara anonym får vara det. Ett telefonsamtal till oss syns inte heller på telefonräkningen.

Kampanj ska locka fler

Nu pågår en särskild satsning för att få fler att ta steget att söka stöd och hjälp. Framst vill man få den som hotat någon närstående att söka behandling. Kampanjen heter "Allt våld sitter inte i nävarna" och man har bland annat satsat på annonser i sociala media, ny hemsida, affischer och foldrar.

Maria Hols André och Ing-Mari Jönsson är två av rådgivarna. Maria är socionom och Ing-Mari socialpedagog, båda har lång erfarenhet av att möta människor i krissituationer.

De är ofta ute och informerar om sitt arbete. De hävdar att våld kan se ut på så många sätt, inte bara fysiskt utan lika gärna psykiskt, sexuellt, ekonomiskt eller materiellt.

Jobbar från två håll

Rådgivarna är utbildade att möta både våldsutsatta och våldsutövare.

– Våld i nära relationer är främst ett mansproblem, säger Maria. Men även kvinnor och personer i samkönade relationer kan utöva våld. Så den som vet med sig att hen har svårt att kontrollera sin ilska eller hotar någon närstående ska inte tveka, utan höra av sig. Ett våldsamt beteende går att förändra. Man kan bryta ett negativt mönster.

Alternativ till våld

Man förstår inte alltid att det är våld man utövar. Både förnekande och skuld finns med i bilden och gör det svårt att söka hjälp.

– I enskilda samtal kan vi ta emot berättelserna utan att det ska kännas besvärande för den som kommer hit, säger Maria. Våld är alltid utövarens ansvar och med rätt stöd kan personen få hjälp att hitta alternativ till våld.

Vilka känslor finns egentligen bakom ilskan? Är det kanske mer rädsla eller vanmakt? Kan ilskan kanaliseras på ett konstruktivt sätt? Här kan vi hjälpa till.

Kvinnogrupper

Betydligt fler utsatta kvinnor söker sig hit. Efter en första telefonkontakt bokas tid. – Vi tar emot så fort som möjligt, säger Ing-Mari. Vi börjar med enskilda samtal. Den som vill är välkommen till en kvinnogrupp. Där får deltagarna bearbeta sina upplevelser. En del får vänner för livet den vägen.

Många säger att psykiskt våld är värst. Det som finns där hela tiden kan knäcka en totalt. Att vara ständigt kontrollerad, bli trakasserad och förnedrad, gör livet outhärdligt. Finns det barn med i bilden kan det vara ännu värre. Gruppen kan bli en ögonöppnare. Då ser man hur begränsad man har blivit.

Kvinnofridsboende

Enheten har också hand om ett kvinnofridsboende, där kvinnor och deras barn kan bo, tillfälligt eller över längre tid.

– Där kan vi ha enskilda samtal med den som vill, säger Ing-Mari. Vi kan hjälpa till med kontakter med myndigheter och polisen eller gå med och handla. Ibland vågar man inte gå ut själv.

Ing-Mari och Maria trivs med sitt jobb. De tycker att det är varierat och de känner att de gör nytta.

– Vi är en grupp med olika kompetenser som kompletterar varandra. En av oss, Johanna Willmark, är utbildad yogalärare och erbjuder också yoga. Det kan vara värdefullt för både utsatta och utövare. ■

"Den som vet med sig att hen har svårt att kontrollera sin ilska eller hotar någon närstående ska inte tveka, utan höra av sig."

/Kontaktuppgifter

Enheten våld i närelationer

Telefon: 020-25 21 00

Läs mer på falun.se

- sök på "Våld i nära relationer"

Stöd för barn och ungdomar som upplevt våld i sin familj

Telefonnummer till Dialogen:

023-830 00 (kontaktcenter)

■ POLITIKERFRÅGAN:

Vilken är den viktigaste miljöfrågan i Falun inför valet?

MODERATERNA:

Den viktigaste miljöfrågan inför valet är den bedrövlige trafiksituationen.

Förändringarna har ökat trafiken, inte minskat, och den stillastående trafiken har ökat ännu mer. De miljöskadliga utsläppen har ökat helt i onödan på grund av en misslyckad rödgrön politik. Antalet skador har ökat, både på personer och fordon. Detta ger onödigt lidande och onödiga kostnader. Trafiken styrs till att ta långa och krångliga omvägar vilket skapar irritation, ger färre besökare i centrum och ger stora ökningarna av utsläppen. Faluns gator måste öppnas upp så att trafiken flyter, inte står still och osar. Lättillgängliga parkeringar minskar onödigt körande.

CENTERPARTIET:

Klimatet och antibiotikaresistens.

Antibiotikaresistens är ett stort hot mot folkhälsan som beror på överanvändning av antibiotika vid uppfödning av fisk, kyckling och kött-djur. I Sverige används mycket mindre antibiotika än i de flesta andra länder. Om alla livsmedel som köps in klarar svenska krav på antibiotikaanvändning så minskar risken att antibiotikaresistensen sprids. Klimatförändringarna beror på utsläpp av växthusgaser. I kommunen ska vi ställa om alla fordon till förnybara bränslen. Falun är redan en av de kommuner som har kommit längst

med utbyggnaden av laddinfrastruktur för elbilar. Om några år ska alla bilar i kommunens fordonsflotta drivas av förnyelsebara bränslen som biogas eller vara någon form av elbil eller elhybridbil.

MILJÖPARTIET:

Den stora miljöfrågan i Falun 2018 måste bli klimatet. Det är hög tid

att utsläppen från trafiken äntligen börjar minska! Framförallt biltrafiken i centrum behöver maka på sig till förmån för alternativen, nämligen gång, cykling och kollektivtrafik. Då får vi dessutom en mycket hälsosammare, tryggare och trevligare stad! Genomförandet av cykelplanen bör påskyndas, så att nätet av cykelvägar hänger ihop och korsningarna blir säkra. För kollektivtrafiken vill vi ha snabba stomlinjer med hög turtäthet, matade med "bybussar" och flextrafik. Vi vill satsa mer på flextrafik, det enda reella alternativet till bilen i våra mer glesbefolkade trakter. Fler linjer och tätare turer kostar, landstinget måste höja anslaget. Klimatet kan inte vänta!

VÄNSTERPARTIET:

För ett hållbart samhälle krävs att det är socialt hållbart, jämlikt och jämställt. Att samhällsplanering och bebyggelse på allvar ökar rättvisan. Bättre förutsättningar för kvinnor ger bättre förutsättning att klara klimatmålen. Särskilda

insatser behövs för Faluns specifika miljöproblem däribland luftföroreningar i stadskärnan. Hållbarhet kräver både röd och grön omställning. 6 timmars arbetsdag med borttagande av delade turer inom omvårdnad, närhet till förskola/skola, fungerande kollektivtrafik och snabbare genomförande av cykelplanen i hela kommunen, infartsparkeringar med bussringlinje, effektiv snöröjning, samhällsservice i våra tätorter är viktiga faktorer i byggandet av ett rättvist hållbart samhälle, nu och i framtiden.

SOCIALDEMOKRATERNA:

Det miljömål som socialdemokraterna ser som mest angeläget för Falu kommun de kommande åren (och därmed valrörelsen 2018) är trafikmiljöplaneringen och trafikantmönster. Socialdemokraterna vill att fler falubor ska använda cykel, fötter eller buss för korta förflyttningar inom tätorten och låta bilen stå. Det bidrar både till en bättre miljö och till en bättre folkhälsa. Falu kommun har antagit ett ambitiöst

miljöprogram och arbetar alltmer systematiskt utifrån Agenda 2030:s 17 mål för hållbar utveckling. Men trafikfrågan har vi haft svårt att lösa – hittills! Vi socialdemokrater lämnade in ett yttrande gällande fördjupad översiktsplan för Falun med goda idéer om hur vi med bättre trafiklösningar kan nå en mer hållbar stadsplanering.

KRISTDEMOKRATERNA:

Våra prioriteringar. Utfasning av fossila bränslen, välutbyggt

kollektivtrafik för att minska utsläpp av koldioxid och partiklar från trafiken. Vi vill ställa tuffare miljökrav på offentliga upphandlingar. Vi vill också öka inslaget av närproducerat livsmedel så att transporter ska bli kortare. Vi vill minska svinnet av mat och få ökat medvetenhet kring vad vi spolar på toaletterna. Läkemiddelspåverkan och annat skräpp stället till stora bekymmer för våra vattendrag. Vi vill också bevara odlingsmark och jobba aktivt för att rena Tisksjön, Faluån och ha en åtgärdsplan kringde

Trafiken i Falun är en viktig miljöfråga för valet anser flera av partierna. Här, Svärdsjögatan i centrala Falun.

föroreningarna efter storhetstiden vid gruvområdet. Det som görs i det lilla påverkar det stora. En annan viktig sak är barnens skolmiljö med ventilation i klassrummen samt förskolor är viktigt. Toaletterna ska också vara rena. Leksaker ska vara giftfria och personalens arbetsmiljö ska förbättras för ett bättre och hållbart arbetsliv. Allt hänger ihop.

LIBERALERNA:

Miljöproblem kan vara lokala som att luften i Faluns centrum står stilla en kall dag och inte blir speciellt hälsosam att andas. Men oftast så stannar inte de allvarligaste miljöproblemen vid en kommungräns. De sprids via luft och vatten. De är globala. En av de viktigaste miljöproblemen vi står inför att lösa är utsläppen av koldioxid och växthusgaser. Där får vi hoppas att Parisavtalet om att begränsa utsläppen blir lyckas. Lokalt så är det positivt att veta att Falu kommun satsar på eldrivna bilar i sin upphandling av fordon och att fjärrvärmeverket drivs

av biobränsle. När det gäller trafik så gäller det att kollektivtrafiken fungerar och att det ska finnas bra och säkra cykelvägar. Men i Falun där många bor på landsbygden så är bilen viktig för människor. Vi får hoppas på fortsatt utveckling av miljövänliga bilar. Lokalt handlar miljöproblem oftast om buller och de konflikter som uppstår när olika verksamheter ligger nära varandra vilket kan leda till störningar. Vi vill värna gröna stråk i stadsmiljön och att t ex nya industriområde inte planeras för nära bostadsområden. För att värna artrikedomen är det viktigt att bevara både kulturmiljöer på landsbygden och gammelskog.

SVERIGEDEMOKRATERNA:

Vi vill se mer lokalproducerad mat vilket minskar transporterna samt ger förutsättningar för en levande landsbygd. Förbättra cykel och gångvägar. En utökad satsning på förnyelsebar energi och biogas. Alla fordon inom kollektivtrafiken bör övergå till

miljövänligare alternativ. Bevarande av parkområden. Fler papperskorgar och speciella behållare för pant. SD Faluns vision är en bra livsmiljö för människan och allt annat levande.

FALUPARTIET:

Denna fråga har många dimensioner men Falupartiet väljer att lägga fokus på skolmiljön där vi anser att det finns stora förbättringsmöjligheter att genomföra. Skolmiljön för oss är våra barns tid från starten i förskolan till avslutning i gymnasiet, en mycket lång och viktig tid i ett barns liv. Vi behöver ge förutsättningar för alla att ska känna sig trygga, sedda och ges förutsättningar att utvecklas i en miljö som omges av förstående vuxna, bra lokaler, fina utemiljöer, bra transportvägar till och från skolan, likabehandling oavsett kön eller etnisk bakgrund. Pedagogisk utrustning ska hålla hög klass och och följa samhällsutveckling. Maten och matsalarna är viktiga förutsättningar för att orka långa skoldagar.

Dags igen för partiveckorna på stadsbiblioteket

I takt med vårens intåg får alla politiska partier i Falun en vecka var att visa upp sig och möta invånare i demokratirummet på stadsbiblioteket.

■ **POLITIK/** Varje vecka under våren kommer ett parti vara på plats under torsdag, fredag och lördag. Partierna står själva för programmet under dagarna de är där. Under förra året bjöds det bland annat på föreläsningar, samtal och utställningar och liknande finns att vänta för i år.

Valår

Speciellt för årets partiveckor är att det är valår i år. Den 9 september går Sverige till val till riksdag, landsting och kommun och det kommer att märkas i politiken under våren.

– Partiveckorna är ett väldigt bra tillfälle att skaffa sig mer kunskap om partier, politik och om lokala frågor som man är intresserad av. Jag tycker att alla borde ta chansen att träffa sina lokala politiker, särskilt nu när det snart är val säger Jenny Antonsson som jobbar som demokrati- vägledare i Falu kommun.

När alla partier har varit på plats var sin vecka så kommer de att samlas i stadsbiblioteket för en gemensam avslutning på kvällen den 24 maj. Avslutningen kommer att innebära möjlighet till samtal med partierna samt en politisk debatt. Avslutningen kommer också att samordnas med en öppen informationsträff om demokrati och val på lätt svenska som Falu kommun anordnar.

Ett parti på plats varje vecka

Partierna har möjligheten att använda stadsbibliotekets demokratirum under tre dagar var enligt schemat:

- v. 10** (8–10 mars)
- v. 11** (15–17 mars)
- v. 12** (22–24 mars)
- v. 13** Påsklov – inget parti på plats.
- v. 14** (5–7 april)
- v. 15** (12–14 april)
- v. 16** (19–21 april)
- v. 17** (26–28 april)
- v. 18** (3–5 maj)
- v. 19** Kristi Himmelsfärd – inget parti på plats.
- v. 21** (24 maj) Avslutningsträff med politisk debatt.

KALENDARIET: MARS–JUNI

MARS

- 3 Tomas Andersson Wij.** konsert, Magasinet
- 3 Pippi på de sju haven.** Teater, Kulturhuset tio14
- 3 Sagostund.** Falu stadsbibliotek
- 4 Quilto.** Konsert, Samlingslokal Hyttgatan 28
- 8–11 Lugnet Cup.** Tennis, Tennishallen Lugnet
- 8 Kvinnors fredsarbete.** Föreläsning, Falu stadsbibliotek
- 8 Kulturskolan: Kammarmusik-konsert med elever och lärare.** Kulturhuset tio14
- 9 Kultursoppa: Med ovan känsla för skönt.** Dalateatern
- 9 Var inte rädda – Standup med Henrik Schyffert.** Kulturhuset tio14
- 9 Darin.** Konsert, Magasinet
- 9 Häxor – När drevet går.** Teater, Dalateatern
- 9 Jill Johnson – That's life.** Show, Lugnet
- 9 Den svenska björnstammen.** Konsert, Falu bowling & krog
- 10 Barnens skidspel.** Skidor, Lugnet
- 10 Råven i den kolsvarta natten.** Barnteater, Kulturhuset tio14
- 10 Tre århundrade – tre tonsättare.** Musik, Kristinehallen
- 10 IBF Falun-Linköping.** Innebandy SSL-herrar, Lugnet
- 10 Danskväll: Rättviks spelmannslag med flera.** Aspeboda herrgård
- 10 Live på bio – opera från Metropolitan – Semiramis.** Kulturhuset tio14
- 10 Bakom bilderna.** Föreläsning, Falu stadsbibliotek
- 11 Säg Algots det räcker.** Nostalgi-show, Hedenborgs, Svärdsjö.
- 12 Incest – en hemlighet.** Föreläsning, Falu stadsbibliotek
- 15–18 FIS World Cup Finals.** Svenska skidspelel – Lugnet
- 15 Falu jazzklubb: Karl Olandersson – Simple as that.** Gamla Elverket
- 15 Lennie Norman.** Gubbarning live – standup, Kulturhuset tio14
- 16-17 Efterfesterna Svenska skidspelel 2018.** Falu bowling & krog
- 17 Språkbus och läsglädje.** Falu stadsbibliotek
- 17 Falu fredskör med trubaduren Jan Hammarlund.** Falu stadsbibliotek

Jill Johnson kommer till Falun och Lugnet med sin show "That's life", den 9 mars.

Foto: Mattias Johanson

- 18 På andra sidan Swede Hollow.** Musikteater, Kulturhuset tio14
- 18 Jannis Kerydakis.** Konstnär berättar, Dalarnas museum
- 22 De redan frälsta.** Teater, Kulturhuset tio14
- 22 Kulturskolan: Lunchkonsert.** Dalarnas museum
- 23 Folkmusikcafé.** Geschwornergården
- 24 Bokmässa Dalarna.** Gruvan
- 24-25 Lilla SS.** Skidor, Lugnet
- 24 Apan.** Barnteater, Kulturhuset tio14
- 24 Jablonski.** Klassisk musik, Kristinehallen
- 24 Rebecka Thörnqvist.** Konsert, Falu bowling & krog
- 26 Anna Hallberg läser poesi.** Falu stadsbibliotek
- 31 Mustasch.** konsert, Falu bowling & krog
- 18 kakstårtan".** Barnföreställning, Kulturhuset tio14
- 14 Live på bio – Opera från Metropolitan.** Kulturhuset tio14
- 14 Sagostund.** Falu stadsbibliotek
- 14 Kulturskolan: Öppet hus.** Kulturhuset tio14
- 15 Kejsaren från Portugallien.** Teater, Kulturhuset tio14
- 16 Sluta skrika för fan.** En föreläsning om att leva med barn, Falu stadsbibliotek
- 17 Cordelia Kvist – musiksaga för barn.** Vika bibliotek
- 18 Cordelia Kvist – musiksaga för barn.** Svärdsjö bibliotek
- 20 Johnossi.** Konsert, Falu bowling & krog
- 20 Folkmusikcafé.** Geschwornergården
- 21 Långt bort i skogen.** Barnteater, Kulturhuset tio14
- 21 Kultursoppa: 101 hattar att sparka ner innan jag för.** Dans, Dalateatern
- 21 DOF – En plats från Paris.** Kristinehallen
- 21 Dalateatern Goes Folk.** Dalateatern
- 23 Världsbokdagen – med sagostund.** Falu stadsbibliotek
- 23-26 Kulturskolan: Vernissage konstgrupper.** Falu stadsbibliotek
- 23-24 Kulturskolan: Musikal-föreställningar för grundskolor.** Kulturhuset tio14
- 24 Falu Jazzklubb: Dubb & Open Stage.** Gamla Elverket
- 26 Vernissage – Kulturskolans konstgrupper.** Falu stadsbibliotek
- 26 Kulturskolan: Konsert med Fördjupningskursens elever.** Kulturhuset tio14
- 27 Rockfesten.** Falu bowling & krog
- 27 Mitt lyckliga liv – en barnkammeropera.** Falu stadsbibliotek

APRIL

- 1 Hoffmaestro.** Konsert, Falu bowling & krog
- 5 Filmvisning.** Näs bibliotek
- 5 Musiksaga för barn.** Falu stadsbibliotek
- 6 Bokpizza.** Falu stadsbibliotek
- 6 Skapa med en massa fjädrar.** Bjursås bibliotek
- 7 DAK-vårmarknad.** Lugnet
- 7 Paraden – i tid & otid.** Barnföreställning, Gamla Elverket
- 10 Barockensamblen Scanic Consert.** Dalarnas museum
- 11-13 Existensiell filmfestival Dalarna 2018.** Högsolan Dalarna mediehuset
- 11 Den lyckliga pessimisten.** Jan Bylund & Mattias Lundberg, humor, Kulturhuset tio14
- 11 Välkommen till fjäll-vår(l) den.** Pierina Wester om sin nya bok, Bjursås bibliotek
- 12 Falu Jazzklubb: Lars Ekström lineup.** Gamla Elverket
- 14 Pettson & Findus: "Pann-**

- 28 Ingarvsdagen.** Olika aktiviteter, Ingarvet
- 28 Stig-Allans Swingkvintett.** Falu stadsbibliotek

MAJ

- 4 Leka en bok.** Bjursås bibliotek
- 4 Miss Li.** Konsert, Falu bowling & krog
- 5 Harry Potter-afton.** Falu stadsbibliotek
- 10-13 Dalahoppet.** Ridsport, Lugnet
- 10-13 Axa Floorball Cup.** Innebandy, Lugnet
- 15 Ungt och nyskrivet med Musikkonservatoriet.** Dalarnas museum
- 17 Bibliotek på turné.** Kulturskolan tio14
- 19-20 Kulturskolan: Dansuppvisning.** Kulturhuset tio14
- 21 Våruset.** Löpning för tjejer, Lugnet
- 23 Forskning! Barnafödande och gynekologi.** Föreläsning, Falu stadsbibliotek
- 23 Kulturskolan: Låtbåten, kör och orkester.** Kulturhuset tio14
- 25 Sanger Du Minns.** Musik, Lugnetkyrkan
- 26 Mörtsjöbo marknad.**
- 26 Keyyo – Ryssen kommer.** Kristina Keyyo Petrushina, show, Kulturhuset tio14
- 27 Långa Lugnet.** MTB, Lugnet
- 27 DM Sprint.** Orientering, Haraldsbo
- 27 Mors dag på Dikarbacken.**
- 30 Frispels show.** Kulturhuset tio14 Stora scenen kl 18.00
- JUNI**
- 2-3 MK Open 2018.** Crossfit, Lugnet

TÄVLING/

Känner du din kommun?

Foto: Kari Östning

I Falu kommun finns det här kända huset som ligger mitt emot ett större vitt hus. Känner du igen dig?

Skicka svaret till:

Vårt Falun, Kommunikationskontoret, 791 83 Falun eller mejla redaktionen@falun.se

Vi vill ha ditt svar senast den 3 april.

Tre vinnare belönas med ett presentkort på 200 kr hos Visit Dalarna – vinsten kommer med posten. Rätt svar och namn på vinnarna presenteras i nästa nummer av Vårt Falun.

Foto: Peter Dahlkvist

Vinnare

Svaret på frågan i förra numret av Vårt Falun var Residenset Tack för vykort och mejl. Vinnare denna gång:

- Ellen Sundell
- Ove Tholin
- Anna-Lisa Bjurman

Grattis – vinsterna kommer med posten.

Gilla oss!

FACEBOOK/ Visste du att Falu kommun har en officiell Facebook-sida? Det har vi haft sedan 2009. Här hittar du information och kan ställa frågor. Gå gärna in och gilla oss – [facebook.se/falukommun](https://www.facebook.com/falukommun) Flera förvaltningar, fritidsgårdar och projekt har även egna Facebook-sidor. För mer information, se [falun.se/socialamedier](https://www.falun.se/socialamedier).

Kalendariet visar ett axplock av allt som händer runt om i kommunen. Vissa evenemang ges vid flera tillfällen. Vi reserverar oss för ändringar och eventuella felskrivningar. Detaljer och tider hittar du hos Falu turistbyrå på Trotzgatan 10–12 eller www.visitdalarna.se. För biljetter till flera av evenemangen, tfn 0771-62 62 62.

Nästa nummer kommer i juni 2018. Nyhetstips: redaktionen@falun.se eller tfn 023-830 80!